

mogen doen bij het Koninklijk Paleis aan het Noordeinde⁹). Het eerste contact van koningin Emma met vertegenwoordigers uit de Maasstad had zó iets militair. Het militaire element zou in de jaren vóór de eeuwwisseling aanwezig blijven bij alle ontmoetingen die Emma met Rotterdam zou hebben. Al was het maar in de vorm van erwachten die bij officiële bezoeken nooit ontbraken.

In deze speurtocht naar de relatie met Emma wil ik nu een contact naar voren brengen dat misschien iets te veel naar Rotterdam is toegebogen. Het is in Rotterdam met zijn Erasmus niet een geheel onbekende aanpak. Het gaat om de bekende predikant dr. C.E. van Koetsveld, die, hoewel geen levenslange Rotterdammer, er wel geboren en getogen is. Na het aflopen van het Erasmiaans Gymnasium ging hij in Leiden studeren, kwam nog vaak voor familiebezoek in Rotterdam maar heeft er niet meer gewoond. Zijn eerste gemeente als Nederlands Hervormd predikant was Westmaas, gelegen in de Hoekschewaard. Een standplaats die hem als letterkundige een zekere vermaardheid zou bezorgen door zijn 'Schetsen uit de Pastorie van Mastland'. Aan deze generatiegenoot van de toen, behalve door de Tachtigers, nog altijd hoogvereerde Nicolaas Beets, was als bejaarde, maar nog actieve Haagse dominee de eer te beurt gevallen kort na diens verloving door koning Willem III tot hofprediker te worden benoemd⁹). Hij kreeg een kamer op Het Loo en alle kans om zich een indruk te vormen van het 'jonge paar'. Van Koetsveld heeft zich zeer positief uitgelaten over de koningin en over het huiselijk geluk dat zij de koning schonk. Tijdens enige kerstfeestvieringen trof hij daar een sfeer aan van 'huiselijkheid en hartelijkheid'. Hij zag wel dat dit alles het werk was van koningin Emma. Bij zo'n gelegenheid had de koning, 'kinderlijk vrolijk', zijn hofprediker ingefluisterd: 'Zij is een engel'¹⁰).

Toen kort na de doop van prinses Wilhelmina op 12 oktober 1880 onder invloed van Emma een Franse meer orthodoxe predikant vaker dan Van Koetsveld op het hof gevraagd werd verkoelde de verhouding wat, maar niet blijvend. In 1886 werd hij tot zijn vreugde weer uitgenodigd voor de kerstviering op Het Loo. Dit had misschien te maken met de doleantie, waarvan de koningin niet veel moest hebben¹¹). Prinses Wilhelmina deed haar eerste kerkgang bij Van Koetsveld, maar het onderwijs in de Bijbelse geschiedenis wenste de koningin zelf te geven. Speciaal voor de godsdienstige opvoeding van Wilhelmina schreef hij toen 'De Kinderen in den Bijbel' en 'De vrouw in den Bijbel'. Toen de koning ernstig